

Latvijas Nacionālā vēstures muzeja ziņnesis

2012. gada **NOVEMBRIS**

LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS (LNVM), Pils laukums 3 (Rīgas pili, 3. stāvā); tālrunis: 67221357. Ekspozīciju darba laiks: pirmdien – slēgts; otrdien – svētdien no 10.00 līdz 17.00.

www.lnvm.lv

LNVM nodaļa „DAUDERI”, Sarkandaugavas iela 30, Rīga, LV- 1005; tālrunis: 67392229. Ekspozīciju darba laiks: pirmdien, otrdien – slēgts; trešdien - svētdien no 11.00 līdz 17.00.

www.lnvm.lv

LNVM nodaļa ĀRAIŠU ARHEOLOĢISKAIS MUZEJPARKS, Āraiši, Amatas novads, LV 4140; tālrunis: 64107080; 26567912. Darba laiks līdz 1.novembrim: pirmdien – svētdien no 09.00 līdz 19.00. Ekspozīciju darba laiks no 1. novembra: pirmdien, otrdien – slēgts; trešdien – svētdien no 10.00 līdz 16.00. | www.lnvm.lv

kalendārs / 2012. g. novembris

Izstādes

vieta: **LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS**, Pils laukumā 3, Rīgas pils 3. stāvā:

laiks: līdz 2013. gada 27. janvārim

- **izstāde „Kara vīra liktenis”**.
laiks: 7. novembris - 21. novembris
- **izstāde „Valsts prezidenta institūcijai Latvijā – 90”**
pastāvīgās izstādes
- **„Sakrālā māksla” (tikai līdz š. g. beigām!), „Muzeja skolas klase”, „Nauda Latvijā gadsimtu ritumā”**.

vieta: LNVM nodaļa „DAUDERI”

laiks: līdz 11. novembrim

- **izstāde „Senās rotas”**.
laiks: 15. novembris – 2013. gada 31. janvāris
- **Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolas audzēkņu darbu izstāde „Kārlis Ulmanis jaunā mākslinieka acīm”**.
laiks: 16. novembris – 30. decembris
- **Latvijas Nacionālās bibliotēkas izstāde „Matīss Siliņš”**.
pastāvīgās izstādes
- **„Divas dienas Kārļa Ulmaņa dzīvē”, „Gaida Graudiņa kolekcija”, „Dauderu” vēsture”**.

Pasākumi

vieta: LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS, Pils laukumā 3, Rīgas pils 3. stāvā

laiks: 3. novembris plkst. 12.00

- Ģimenes diena. Tematisks pasākums bērniem „Mana Latvija”.

Patriotiskā nodarbība veltīta nozīmīgiem notikumiem Latvijas vēsturē: 1918. gada 18. novembrim – Latvijas valsts pasludināšanas datumam un 1919. gada 11. novembrim – Lāčplēša dienai un varonīgajiem Brīvības cīņu laika notikumiem. Bērni uzzinās par vēsturisko notikumu dalībniekiem un apbalvojumiem, kas tika izveidoti varoņu godināšanai.

Ģimenes biļetes cena Ls 2,50.

Attēlā: Anša Cīruļa (1883-1942) atklātne ar Latvijas karti –

veltījumu valsts proklamēšanas pirmajai gadadienai. LNVM krājums

laiks: 3. novembris plkst. 12.00

JAUNUMS! Reizi mēnesī „Iepazīsti muzeju gida vadībā”.

- Ekskursija izstādē „Latvija Brīvības cīņu laikā”, kurā ar fotoattēlu un dokumentu

palīdzību ir atainota Latvijas valsts veidošanās, Brīvības cīņu svarīgākie notikumi (armijas izveide, cīņas pret lieliniekiem, Cēsu kaujas, bermontiāde), bēgļu atgriešanās no Krievijas, kara postījumi, Latvijas naudas ieviešana, izglītības un kultūras dzīve un ikdiena laika posmā no 1918. līdz 1921. gadam. Ieejas biļetes cena izstādē vai ekspozīcijā: pieaugušajiem Ls 2, pensionāriem un studentiem Ls 1, skolēniem Ls 0,50. Derīga Ģimenes biļete.

Attēlā: Rīgas aizstāvji bermontiādes laikā. 1919. gada rudens. Fotogrāfs Jānis Rieksts. LNVM krājums

laiks: 11. novembris plkst. 12.00

- Tematisks pasākums bērniem Lāčplēša dienas programmas ietvaros „Latvijā pirms 93 gadiem: Brīvības cīņu laiks”.

Attēlā: (pa kreisi) Pēc bermontiādes. Pa labi - Rīgas aizstāvji Rātslaukumā bermontiādes laikā. 1919. gada rudens. Fotogrāfs Jānis Rieksts. LNVM krājums

LĀČPLĒŠA DIENAS pasākumi 11. novembrī

no plkst. 10.00 līdz plkst. 20.00

Ļaudis, kas 11. novembra vakarā steidz uz krastmalu aizdegt svecītes pie Rīgas pils mūra, ik gadu atkārto arī citu rituālu - nāk uz Latvijas Nacionālo vēstures muzeju.

Šajos piemiņas un pateicības svētkos muzejs piedāvā:

- Unikālā Lāčplēša Kara ordeņa pilna komplekta apskate (līdz 20.00). Tradicionālo Lāčplēša dienas eksponātu - vienīgo zināmo Lāčplēša Kara ordeņa pilnu komplektu Latvijā - muzejs izstāda tikai reizi gadā.
- Izstāde „Kara vīra liktenis” (līdz 20.00).
- Izstāde „Latvija Brīvības cīņu laikā. 1918. – 1921.” (līdz 17.00).
- Videoprezentācija „Brīvības cīņas LNVM krājuma fotogrāfijās” (līdz 17.00).
- Filma „Kā tapa Latvijas valsts” (līdz 17.00). Pamatekspozīcijas zālē „Latvijas Republikas laiks (1918. –1940.)”.

Īpašie Lāčplēša dienas pasākumi

- 12.00 – tematisks pasākums bērniem „Latvijā pirms 93 gadiem: Brīvības cīņu laiks”.
- 12.00 - lekcija „Latvijas valsts apbalvojumi – valstiskās identitātes simboli” (lektore Anda Ozoliņa, LNVM numismātikas un bonistikas kolekciju galvenā glabātāja).
- 13.00 - ekskursija izstādē „Kara vīra liktenis” (vada LNVM direktora vietniece zinātniskajā darbā Irina Zeibārte).
- 14.00 - ekskursija izstādē „Latvija Brīvības cīņu laikā. 1918. – 1921.” (vada LNVM Muzejpedagoģijas un izstāžu departamenta vadītāja Astrīda Burbicka).

Lekcija „Latvijas valsts apbalvojumi – valstiskās identitātes simboli”

11. novembrī plkst. 12.00 LNVM numismātikas un bonistikas kolekciju galvenā glabātāja Anda Ozoliņa interesentiem stāstīs par Latvijas valsts apbalvojumiem. Vēstures gaitā nav pastāvējusi sabiedrība, kurā nebūtu pazīstami dažādi atzinības izteikšanas veidi un apbalvojumi. Arī 1918. gadā dibinātā Latvijas Republika ar dažādiem simboliem centās izteikt savu identitāti. Par tādiem kļuva arī ordeņi, par kuru izveidi, nepieciešamību un funkcijām savulaik norisa spraigas diskusijas. To rezultātā izveidojās stabila apbalvojumu (sistēma, kas atbilda visiem klasiskajiem ordeņu principiem. Latvijai atgūstot neatkarību, atjaunoja arī apbalvošanas tradīcijas.

Pasākumi

vieta: LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS, Pils laukumā 3,
Rīgas pils 3. stāvā

laiks: 25. novembris plkst. 12.00

- Svētdienas lekciju ciklā „Tikšanās pilī” lekcija „Ko muzejā dara restauratori?”

Tās autore - Sarmīte Gaismiņa, LNVM Restaurācijas departamenta vadītāja.

Lekcija sniegs ieskatu muzeja restauratoru ikdienā, iepazītinās ar speciālistu iespējām un pienākumiem. Tiks runāts par nozīmīgo mākslas un vēstures lietišķā mantojuma saglabāšanā, arī par to, kā saglabāt gan materiālu, gan lietas senatnīgo auru.

Attēlā: LNVM restaurācijas departamentā.

Fotogrāfs: Roberts Kaniņš, LNVM

LNVM izstādes ārpus muzeja

CEĻOJOŠĀS IZSTĀDES

Izstāde „Latvija: Tauta. Zeme. Valsts”

vieta: Jaunpils vidusskola | laiks: 5.- 9. novembris.

vieta: Rīgas 9. vakara maiņu vsk. | laiks: 12.-14. novembris.

vieta: Rīgas 6. vidusskola | laiks: 15.-16. novembris.

Attēlā: Latvijas Valsts prezidents Jānis Čakste (pirmais no labās), Somijas prezidents Lauri Kristians Relanders (otrais no labās) un VI Vispārējo latviešu dziesmu svētku rīcības komitejas priekšsēdētājs Jāzeps Vītols (3. no labās) sveic dziesmu svētku dalībniekus Esplanādē Rīgā. 1926. gads. Fotogrāfs nezināms. LNVM krājums

Izstāde „Mēs, tauta”

vieta: Rīgas Kultūru vidusskola | laiks: 12.- 16. novembris.

vieta: Rīgas 10. vidusskola | laiks: 20.- 29. novembris.

Izstāde „Latvija Brīvības cīņu laikā. 1918. – 1921.”

vieta: Nacionālo bruņoto spēku Apvienotais štābs |

laiks: 25.- 30. novembris.

vieta: Nacionālā aizsardzības akadēmija |

laiks: no 26. novembra.

Izstāde „Latvijas Republikas parlamentārisma aizsākumi”.

vieta: Latvijas Republikas Saeimas bibliotēka | laiks: līdz 14. novembrim.

Izstāde „Latvijas nacionālajai valūtai un Latvijas Bankai – 90”.

vieta: Latvijas Republikas Saeimas bibliotēka

laiks: 14. novembris - 2013. gada maijs.

Bezmaksas apmeklējums

Katra mēneša pēdējā sestdienā ieeja Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā par brīvu. Bezmaksas diena novembrī – 24. novembris.

Mākslas izstāde „Kārlis Ulmanis jaunā mākslinieka acīm”

„Dauderos” no 16. novembra skatāma mākslas izstāde „Kārlis Ulmanis jaunā mākslinieka acīm”. Gleznu autori ir J. Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolas (JRRMV) audzēkņi. Lai iepazītu pirmo Latvijas pagaidu valdības vadītāju K. Ulmani, jaunieši piedalījās Latvijas Nacionālā vēstures muzeja darbinieku veidotajās lekcijās, skatījās vairākas vēsturiskas filmas, apmeklēja Ulmaņa vasaras rezidenci „Dauderi”. Gada laikā JRRMV pedagogu vadībā tapa vairāk kā 26 mākslas darbi.

Darbi ir ļoti dažādi – vieniem Ulmanis saistās ar vēsturi, Latvijas zemi un stabilitāti, tās aizsardzību, citi valstvēru uzlūkojuši mūsdienu acīm, salīdzinot viņu ar McDonald's (ātrās ēdināšanas uzņēmums) un *Apple* (izstrādā un ražo *iPod* un *iTunes*) u.c.

Iepriekš izstāde bija apskatāma Ministra kabineta ēkā Valsts kancelejas lekciju cikla par Latvijas premjeriem ietvaros.

„Dauderos” darbu izstādīti līdz nākamā gada janvāra beigām.

LNVM sadarbībā ar A/S „Lauku Avīze” un ar Zemnieku savienības atbalstu līdz ar izstādi izdod grāmatu „Kārlim Ulmanim – 135. Liecības par Kārli Ulmani no Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājuma”. Attēlā: Latvijas Republikas Pagaidu valdības Ministru prezidents Kārlis Ulmanis. 1919. gada rudens. Fotografis Jānis Rieksts. LNVM krājums

„Dauderos” izstāde par Matīsu Siliņu

Matīss Siliņš (1861-1942) daudziem ir nezināma, taču ļoti nozīmīga persona Latvijas vēsturē. Viņš ir pirmais latviešu kartogrāfs, kas sastādījis un izdevis kartes latviešu valodā;

uzmanību pievēršot ne tikai lielajiem ģeogrāfiski nozīmīgajiem objektiem, bet arī detaļām – kartēs uzrādīti gan lauku ceļi un mazpazīstamas vietas, gan mācītājmuižas, fabrikas, pasta stacijas, krogi un citi objekti. Ar patiesu vēlmi un rūpēm par kultūrvēstures vērtību saglabāšanu Matīss Siliņš apbraukājis visu Latviju, vācot etnogrāfiskos materiālus; vēlāk tie izstādīti Valsts Vēsturiskajā muzejā

(tagad – Latvijas Nacionālais Vēstures muzejs). No 1924. līdz 1934.gadam viņš arī bijis šī muzeja direktors.

Savulaik Matīss Siliņš ir bijis arī "Konversācijas vārdnīcas" ģeogrāfijas nozares redaktors. Par ieguldījumu Latvijas kultūras vērtību saglabāšanā viņš 1926. gadā saņēma Triju Zvaigžņu ordeni.

No 15. novembra līdz 30. decembrim „Dauderos” aplūkojamo izstādi veidojusi Latvijas Nacionālā bibliotēka.

VKKF piešķīris finansējumu grāmatas izdošanai

Valsts Kultūrkapitāla fonds piešķīris 2500 latu LNVM Arheoloģijas departamenta vadītāja Jāņa Cigļa un Antonijas Vilcānes izdošanai sagatavotajai grāmatai „J. K. Bēra arheoloģiskās kolekcijas Britu muzejā”. Tā iznāks kā ceturtais izdevums LNVM sērijā „Latvijas kultūrvēsturiskais mantojums ārzemju krātuvēs”.

Ģimenes dienā decembrī „Rotaļlietu stāsti”

8. decembrī plkst. 12.00 LNVM notiks pasākums bērniem „Rotaļlietu stāsti”.

Mazie apmeklētāji aicināti ņemt līdzi savu mīļāko rotaļlietu un noklausīties stāstu par bērnu spēļu mantiņām pirms 1000, simts gadiem, iepazīties ar vecvecāku un vecāku bērnu dienu rotaļlietām. Nodarbībā tiks demonstrēti vairāki desmiti muzeja krājuma priekšmetu, kas stāsta par bērnu pasauli dažādos vēstures periodos.

Ģimenes biļetes cena Ls 2,50. *Fotogrāfs: Roberts Kaniņš, LNVM.*

Gida dienā iespēja skatīt sakrālās mākslas priekšmetus

8. decembrī plkst. 12.00 sāksies ekskursija LNVM pastāvīgajā izstādē „Sakrālā māksla” gida vadībā. Izstāde iepazīstina ar vienu no izcilākajām sakrālās mākslas kolekcijām Latvijā, atspoguļojot izcilus koka tēlniecības paraugus laika posmā no 14. gs. līdz 19. gs. Sākoties Rīgas pils remontam, šī muzeja ekspozīcijas telpu daļa ar 2013. gada janvāri tiks slēgta un šādā veidolā vairs nebūs aplūkojama. Ieejas biļetes cena: pieaugušajiem Ls 2,

pensionāriem un studentiem Ls 1, skolēniem Ls 0,50. Derīga Ģimenes biļete. LNVM piedāvā iespēju reizi mēnesī aplūkot muzeja izstādes un ekspozīcijas gida pavadībā par parastās biļetes cenu. To aicināti izmantot gan vecāki, kas kopā ar bērniem atnākuši uz Ģimenes dienas pasākumu, jo abas norises notiks paralēli, gan ikviens cits interesents.

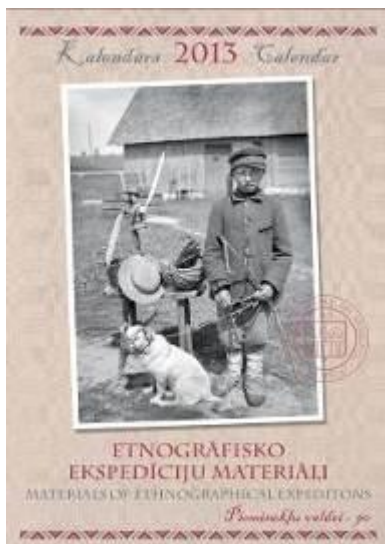
Fotogrāfs Roberts Kaniņš, LNVM.

Seminārs vēstures izglītības darbiniekiem

27. novembrī muzejā notiks Valsts Izglītības un saturs centra organizēts seminārs Latvijas un pasaules vēstures metodisko apvienību vadītājiem un izglītības koordinatoriem. LNVM direktora vietniece zinātniskajā darbā Irina Zeibārte iepazīstinās ar interesantākajiem muzeja krājuma jaunieguvumiem un izstādi „Kara vīra liktenis”. Ar lekciju „Vēstures stunda muzejā: mērķi, metodes, ieguvumi” uzstāsies LNVM Muzejpedagoģijas un izstāžu departamenta vadītāja Astrīda Burbicka.

Kultūrvēsturei veltīts kalendārs 2013. gadam

Latvijas Nacionālais vēstures muzejs turpina sadarbību ar Latvijas suvenīru veidotāju „NicePlace”, un šajā kopdarbā radīts jau trešais kalendārs.

Nākamgad apriņķi 90 gadi kopš 1923. gadā dibināta Pieminekļu valde. Tās uzdevums bija sastādīt pieminekļu sarakstu, izstrādāt noteikumus pieminekļu pieteikšanai, aizsardzībai un uzturēšanai, kā arī organizēt šī likuma mērķiem atbilstošas ekspedīcijas un arheoloģiskos izrakumus Latvijā. LNVM kalendārā redzami fotoattēli iegūti Pieminekļu valdes etnogrāfisko ekspedīciju laikā. Tās rīkoja katru gadu uz konkrētiem Latvijas apriņķiem, lai aizsargātu un vāktu latviešu izzūdošās dzīves parādības: labības kulšanu ar sprigūļiem un kuļamo vāli, vīzu pīšanu, lubu jumtu jumšanu,

ēdiena gatavošanu uz atklātā pavarda, apģērbu un sadzīves priekšmetu gatavošanu un daudz ko citu. Etnogrāfiskās parādības aprakstīja, zīmēja, fotografēja, ieguva muzejam etnogrāfiskus priekšmetus. Ekspedīcijas ilga 3-6 mēnešus. Tajās piedalījās liels dalībnieku skaits – Valsts Vēsturiskā muzeja (tagad Latvijas Nacionālais vēstures muzejs) darbinieki, Latviešu valodas krātuves darbinieki, Latvijas Universitātes Arhitektūras fakultātes un Mākslas akadēmijas studenti.

Kalendārā publicētajos materiālos lasāmi arī fragmenti no ekspedīciju laikā iegūtajām ziņām. Hronoloģiski tās attiecas uz laiku no 19. gs. otrās puses līdz 20. gs. 20. – 40. gadiem. Fiksēto priekšmetu datējums dažkārt iesniedzas pat 18. gs. sākumā, jo lauku sētā, kad kādam priekšmetam beidzās tā izmantošanas laiks, to nemeta prom, nededzināja, bet nolika istabaugšā. Tāpēc tur bieži varēja atrast 19. gs., 18. gs. un pat 17. gs. darinātus un lietotus priekšmetus – galvenokārt skapjus, lādes, tīnes un rotas lietas.

Pirmā Pieminekļu valdes etnogrāfiskā ekspedīcija notika 1924. gadā Liepājas apriņķī, pēdējā no 1943. gada rudens līdz 1944. gada otrajai pusei Ventspils apriņķa Dundagas pagastā. LNVM glabājas vairāk nekā simts tūkstoši glabāšanas vienību, kas iegūtas Pieminekļu valdes ekspedīcijās. Tie ir priekšmeti, apraksti, fotouzņēmumi un zīmējumi par 77 ar lauku dzīvi saistītām tēmām, kas mūsdienās ir viens no senākajiem un vērtīgākajiem latviešu tradicionālā dzīvesveida un kultūras izzināšanas avotiem. Kalendāra dizainu veidojusi māksliniece Zane Ernštreite. Tas būs iegādājams jau novembra pirmajā pusē.

2013. gadā LNVM notiks arī zinātniska konference un izstāde „Pieminekļu valdei 90”.

Referēs zinātniskā konferencē Viļņā

8.-9.novembrī Viļņas universitātē notiks 7. starptautiskā Jonam Puzinam veltītā zinātniskā konference, kurā ar referātiem piedalīsies arī LNVM arheologi Jānis Ciglis, Baiba Vaska un Ingrīda Virse. Šā gada konferences tēma ir *Romiešu dzelzs laikmets Baltijas reģionā*.

Konferencē piedalīsies zinātnieki no Lietuvas, Polijas, Vācijas, Latvijas un Krievijas.

J.Ciglis lasīs referātu „Kāda īpatnēja rota: kāju riņķi Latvijas arheoloģiskajā materiālā”,

B.Vaskas referāta tēma ir „Caurlauzuma tehnikā darināto rotu ornamenti Latvijā romiešu dzelzs laikmetā”.

Izstāde „Latvijas nacionālajai valūtai un Latvijas Bankai – 90” Saeimā

No 14. novembra LR Saeimas bibliotēkā skatāmās LNVM izstādes mērķis ir parādīt sarežģīto Latvijas 20. gadsimta naudas vēsturi – no naudas haosa Latvijas Republikas proklamēšanas laikā 1918 – 1920. g. līdz Latvijas rublim 1919. – 1922. g. un nacionālajai valūtai – latam – 1922. g., tā uzplaukumam pagājušā gadsimta 20.–30.-tajos gados, tā varmācīgai iznīdēšanai 1940.–1941. g., okupācijas varu naudas, lata atjaunotni (Latvijas rublis 1991.–1993. g. un lats 1993–1998).

Ministru kabinets 1922. gada 3. augustā pieņēma Noteikumus par naudu – atbilstoši 1919. gada 16. jūlija likumam. Pieņemtajiem noteikumiem bija likuma spēks. Šis datums uzskatāms par lata kā nacionālās naudas vienības dzimšanas dienu.

Bet līdz tam bija noiets garš un grūts attīstības ceļš: Latvijas Banka savu darbību uzsāka 1922. gada 1. novembrī, un tās sākotnējais kapitāls bija 10 miljoni latu. Jau 1922. gada 2.

novembrī tā laida apgrozībā 10 latu pagaidu banknoti – 500 Latvijas rubļu naudaszīmi (tautā sauktās „zaļās līdaciņas”) ar uzdruku abās pusēs sarkanā krāsā – 10 LATU -- jaunais vērtības apzīmējums.

Latvijas naudas sistēma sastāvēja no Latvijas Bankas zīmēm (banknotēm), kas bija brīvi apmaināmas pret zelta stieņiem (līdz 1931. gada 8. oktobrim); valsts kases zīmēm, kas bija nodrošinātas ar valsts mantu (vismaz ¼ daļa no apgrozībā esošām valsts kases zīmēm arī bija nodrošinātas ar zeltu vai stabilu ārvalstu valūtu); metāla naudas. LB bija noteicēja pār banknotēm, bet valsts kases zīmju un metāla naudas emisijas tiesības bija Finanšu ministrijai. Kad radās priekšnoteikumi Latvijas neatkarības atjaunošanai, tika

atjaunota arī Latvijas Bankas darbība. Vēl trešās Atmodas laikā sabiedrībā iezīmējās vēlme atjaunot nacionālo valūtu – latu. Tā bija arī valstiska nepieciešamība.

Valdība pieņēma lēmumu "Par Latvijas Republikas naudas sistēmas izstrādāšanas programmu", tika nodibināta Naudas reformas komiteja, kas ciešā sadarbībā ar Latvijas Banku vēsturiski superātrā tempā izstrādāja atjaunotās Latvijas nacionālās valūtas – lata – sistēmu. Gatavojoties lata emisijai, savu būtisku lomu gluži kā 1920. gados nospēlēja pagaidu nauda – Latvijas rublis.

Attēlā: 500 rubļu ar uzdruku 10 latu – Latvijas Bankas pagaidu naudas zīme, emitēta 1922. g. 2. novembrī. Dizaina autors Rihards Zariņš. LNVM krājums

Attēlā: 5 latu sudraba monētu izlaida 1929. gada 12. martā pēc profesora Riharda Zariņa (1869–1939) meta ar latviešu tautumeitas attēlu. Monēta kļuva par savdabīgu neatkarīgās Latvijas simbolu. To glabāja kā dārgumu visos nebrīves, izsūtījuma un trimdas gados, no tā gatavoja piespraudes un nēsāja kā rotu, tā izpaužot klusējošu protestu pastāvošajai varai. Monēta saturēja 835 daļas sudraba un 165 daļas vara. Atjaunotā Atzīmējot atjaunotā

lata desmitgadi Latvijas Banka šo sižetu izmantoja izkaļot pieclatnieku zeltā. 30. gadu pieclatnieka tautu meita ir attēlota mūsdienu 500 latu bankas zīmē un visu bankas zīmju ūdenszīmē. Kā viens no simboliem tā izvēlēta arī uz jaunieviešamajām eiro monētām.

Atzīmēs 90 gadu jubileju Valsts prezidenta institūcijai Latvijā

14. novembrī aprit 90 gadi kopš ievēlēts Latvijas Republikas pirmais Valsts prezidents Jānis Čakste. Šo nozīmīgo gadadienu Valsts prezidenta kanceleja atzīmē ar vairākiem Valsts prezidenta institūcijai veltītiem pasākumiem.

Turpinot iesākto tradīciju, Valsts prezidenta kanceleja sadarbībā ar Latvijas Universitāti rīko starptautisku zinātnisko konferenci. Šāgada konference veltīta Valsts prezidenta institūcijas darbības izvērtēšanai. Tās ietvaros Latvijas Universitātes telpās un arī Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā tiks rīkotas izstādes par līdzšīņējiem Latvijas Republikas prezidentiem.

Abas izstādes būs aplūkojamas bez maksas.

Attēlā: Jānis Čakste, Tautas Padomes priekšsēdētājs no 1918. līdz 1920. gadam,

Satversmes sapulces priekšsēdētājs no 1920. līdz 1922. gadam, Latvijas Valsts prezidents no 1922. līdz 1927. gadam. 1919.-1920. gads. Fotogrāfs Jānis Rieksts. LNVM krājums

Laidīs klajā grāmatu par Kārli Ulmani

LNVM sadarbībā ar A/S „Lauku Avīze” un ar Zemnieku savienības atbalstu novembra vidū izdos grāmatu „Kārlim Ulmanim – 135.

Liecības par Kārli Ulmani no Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājuma”.

Latvijas Nacionālais vēstures muzejs kā lielākais Latvijas un latviešu tautas vēstures liecību glabātājs pasaulē jau kopš savas dibināšanas 1869. gadā īsteno savu misiju - Latvijas valsts un tautas interesēs vākt, saglabāt, pētīt un popularizēt Latvijas un pasaules garīgās un materiālās kultūras liecības no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām, kam ir arheoloģijas, etnogrāfijas, numismātikas, vēstures vai mākslas vēstures nozīme. Gadu desmitiem muzeja

darbinieku paaudzes šīs misijas ietvaros ir krājušas arī liecības par valsts un tautas nozīmīgākajām personībām un to darbību. Tā uzkrāts materiālu kopums par vienu no ievērojamākajiem un ietekmīgākajiem Latvijas vēstures veidotājiem 20. gadsimtā – Kārli Ulmani (1877-1942).

Traģiskais valsts un paša liktenis vērtis K. Ulmani par vienu no valstiskuma simboliem padomju okupācijas gados. No padomju varas puses tika darīts viss, lai liecības par Latvijas Republiku un arī K. Ulmani tiktu mērķtiecīgi iznīcinātas. Tomēr daudzas liecības par šo valstsvīru izdevās glābt, noslēpt pat pārdēvējot tās, lai gadu gaitā LNVM krājumā izveidotos plašs un daudzveidīgs muzeja priekšmetu uzkrājums, kas liecina par K. Ulmaņa dzīvi un darbību: dokumenti, fotogrāfijas, grāmatas, medaļas, mākslas darbi, kā arī tik nedaudzās saglabājušās viņam piederējušās lietas.

Daļa no priekšmetiem, kas iekļauti izdevumā, skatāmi arī muzeja pamatekspozīcijā un LNVM nodaļā „Dauderi”, daudzas liecības publicētas pirmoreiz, daudzas jau tikušas publicētas. Tomēr šāds K. Ulmaņa dzīves gājumu ilustrējošs muzejisku liecību kopums, kas atspoguļo gan politiķa dzīves gājumu, gan viņa vietu Latvijas vēsturē, gan muzeja krājuma veidošanas politikas īstenojumu, pie lasītājiem nonāk pirmoreiz.

Metālnaudas ģipša modeļi

Akadēmiķis Jānis Stradiņš Latvijas Nacionālajam vēstures muzejam nodevis 1931. gada lata konkursam iesniegtos 4 nerealizētos ģipša modeļus metālnaudai. Pēc J.Stradiņa stāstījuma - ģipša modeļus saglabājis akadēmiķa tēvs, profesors Pauls Stradiņš, kuram tos savulaik atstājis tēlnieks Jānis Briedis, kas ārstējies pie profesora.

Ģipša modelis, nerealizēts projekts, Latvijas metālnaudai ar tautumeitas attēlu profilā pa labi, saktu, trīs zvaigznēm un leģendu LATVIJAS REPUBLIKA. Krāsots ģipsis. Dm 15,0 cm. Autors nezināms.

Ģipša modelis, nerealizēts projekts, Latvijas metālnaudas 3 latu reversam, ar 1931 un ozollapām gar modeļa malu. Ģipsis. Dm 15,0 cm. Iespējams, autors ir tēlnieks Jānis Briedis (1902–1953).

Ģipša modelis, nerealizēts projekts, Latvijas metālnaudas aversam ar Merkūra attēlu profilā pa kreisi un leģendu LATVIJAS REPUBLIKA – 19–31. Ģipsis. Dm 15,0 cm. Iespējams, autors ir tēlnieks Jānis Briedis (1902–1953).

Ģipša aversā attēlots tautumeitas attēls, vārpas, trīs zvaigznes un leģenda LATVIJAS REPUBLIKA. Ģipsis. Dm 15,0 cm. Autors Jēkabs Amoliņš (1894–1934).

Arheologi ekspedīcijā Grobiņā

No 9. līdz 19. oktobrim Grobiņā un novadā notika LNVM un Baltijas un Skandināvijas arheoloģijas centra (Šlēsviga, Vācija) arheologu kopīga ekspedīcija. Tajā no Latvijas puses piedalījās Ingrīda Virse, Ritvars Ritums, bet vācu pusi pārstāvēja Timo Ibsens, Hanness Frencels un Feiko Vilks, kuri iesaistīti ilglaicīgā Baltijas reģiona dzelzs laikmeta dzīvesvietu izpētes projektā.

Tagadējā Grobiņa bijusi apdzīvota kopš akmens laikmeta, par ko liecina krama rīku atradumi, taču zināmāki ir plašu starptautisku atpazīstamību ieguvušie skandināvu pieminekļi – 7.-9. gs. līdzenie un uzkalniņu kapulauki pie Smukumu un Porānu mājām, Priedienā. Daudz mazākā apjomā pētīti kuršu pieminekļi, ļoti maz informācijas arheologiem ir par šī reģiona dzīvesvietām – pilskalniem un apmetnēm.

Šā rudens pētījumu mērķis bija precizēt Grobiņas novada, bet jo īpaši Grobiņas arheoloģiskā kompleksa pieminekļu teritorijas, vākt informāciju par dzīvesvietu kultūrslāni un tā saglabātību. Tāpēc tika veikti vairāk kā 130 ģeoloģiskie urbumi Grobiņā, Medzes un Gaviezes pagastu pilskalnus un apmetnēs, kā arī potenciāli iespējamās dzīvesvietu teritorijās. Pārbaudes rakumos un ģeoloģiskajos urbumos iegūti

datēšanai derīgi materiāli. Visas zondējumu, pārbaudes rakumu un atradumu vietas precīzi fiksētas un kartografētas.

Pētījumi parādīja, ka plaša apmetne pastāvējusi Grobiņas pilskalna apkārtnē, bet kultūrslāņa pēdas netika konstatētas kapulauku tuvumā. Neizteiksmīgs vai postīts kultūrslānis fiksēts Medzes, Kalnmaļu un Vitku pilskalnus, savukārt Vārtājas pilskalna apmetnē tā biezums pārsniedz 1 m.

Domājams, ka šī ekspedīcija būs sākums veiksmīgai un ilgstošai sadarbībai ar vācu kolēģiem projekta „Baltijas reģiona dzelzs laikmeta dzīvesvietas” ietvaros.

Attēlā: Vārtājas pilskalns, ģeoloģiskā urbuma veikšana apmetnes teritorijā.

Līdzdalība Latvijas Universitātes rīkotā latgalistikas konferencē

LNVM direktors Arnis Radiņš un Arheoloģijas departamenta vadītājs Jānis Ciglis 5.-6. oktobrī piedalījās 5. starptautiskā latgalistikas konferencē „Mikeļa Bukša mantojums”, ko rīkoja LU Humanitāro zinātņu fakultāte. Tajā piedalījās zinātnieki no Latvijas, Lietuvas, Polijas, Krievijas. Arnis Radiņš nolasīja referātu „Arheoloģiskās liecības par latgaļiem”, bet Jānis Ciglis „Agrā un vidējā dzelzs laikmeta arheoloģiskās kultūras Austrumlatvijā un to loma latgaļu etnoģenēzē.” Tika izdotas konferences referātu tēzes, kurās tika doti visu referātu kopsavilkumi. Konferences referāti tiks publicēti recenzētā rakstu krājumā.

Āraišu arheoloģiskajā muzejparkā jauni informatīvie stendi

Ar Amatas novada domes un nodibinājuma „Āraišu ezerpils fonds” atbalstu Āraišu arheoloģiskajā muzejparkā uzstādīti 4 lieli un 2 mazie stendi, kā arī baneris, kurā dokumentāli attēlots izrakumu laiks Āraišu ezera saliņā 20. gs. 60.-70. gados. Stendi uzstādīti par Amatas novada domes izsludinātā projektu konkursa līdzekļiem. Visos stendos īsi un koncentrēti attēlota informācija par akmens laikmetu, viduslaiku

pili un ezerpili, vizuāli papildinot tos ar izrakumu fotogrāfijām un shematiskiem zīmējumiem. Informāciju stendiem sagatavoja v/a Latvijas Nacionālais vēstures muzejs Āraišu arheoloģiskā muzejparka un Arheoloģijas departamenta darbinieki sadarbībā ar nodibinājumu „Āraišu ezerpils fonds”.

Talka Āraišos

13. oktobrī nekustamo īpašumu uzņēmums „Riga Real Estate” darbinieki pēc atpūtas kompleksa „Laimas ligzda” vadītājas Ivetas Sproģes ieteikuma devās taltot uz Āraišu arheoloģisko muzejparku, kur Meitu salā sagrāba sakritušās lapas un zarus. Ļaudis patiesi iespaidoja muzejparka teritorijas skaistums un interesantā vēsturi. Uzņēmumā pārsvarā strādā

jauni un aktīvi cilvēki, kuri labprāt pavada kopā brīvo laiku, ņemot līdzi arī savas ģimenes. Doma par laba darba izdarīšanu visiem kopā šārudens skaistajā dabā radusies „Riga Real Estate” direktoram Aivaram Andersonam, kurš arvien cenšas izdomāt ko jaunu un citiem noderīgu.

Savukārt 23. oktobrī Labo darbu nedēļā muzejparka mazie kaimiņi no Drabešu internātpamatskolas palīdzēja sakopt pilsdrupu pakāji.

Attēlos: „Riga Real Estate” kolektīva locekļi ar ģimenēm.

Fotogrāfe: Zane Znotiņa, „Riga Real Estate”.

LNVM saņem UNESCO atpazīstamības zīmi

17. oktobrī LNVM tika pasniegta UNESCO atpazīstamības zīme programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā iekļautai nominācijai „Sibīrijā rakstītās vēstules uz bērza tāss”. Nominācijā, kuru sagatavoja Tukuma muzejs sadarbībā ar Latvijas Okupācijas muzeju, Aizkraukles vēstures un mākslas muzeju, Daugavas muzeju, Madonas Novadpētniecības un mākslas muzeju, Talsu novada muzeju un

LNVM, ietvertas divas vēstules no LNVM krājumā, kuras 1947. gadā no KPFSR Molotovas (Permas) apgabala Kizelas labošanas darbu nometnes mātei uz Rīgu sūtījis Ernests Adrians Albinors Ķirķis (1913 – 1985).

Unikālās vēstures liecības – tāšu vēstules, E. Ķirķa ģimenes fotogrāfijas un dokumentus dāvinājusi viņa attāla radniece, ilggadējā LNVM darbiniece Velta Zobīņa (1925-2010).

Sākotnēji muzeja rīcībā tikpat kā nebija ziņu par vēstuļu autora likteni. Tika veikts padziļināts pētniecības darbs arhīvā, noskaidrots

E. Ķirķa dzīvesstāsts divdesmitajos un trīsdesmitajos gados, iegūta informācija par obligātā dienestā gaitu Latvijas armijas Latgales divīzijas 9. Rēzeknes kājnieku pulkā, apcietināšanu 1944. gada 17. novembrī un dzīvi Latvijā pēc atgriešanās no izsūtījuma.

2011. – 2012. gadā vēstules uz bērza tāss bija

eksponētas LNVM izstādē „Latvieši svešumā” LR Saeimā. Plāksni LNVM direktoram Arnim Rādiņam pasniedza UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Zinātnes sektora vadītāja Sarmīte Pulste un UNESCO LNK Zināšanu sabiedrības programmu padomes vadītājs, Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors Andris Vilks. Attēlā: (pa kreisi) A.Vilks, LNB direktors, un A.Rādiņš, LNVM direktors. Fotogrāfs: Roberts Kaniņš, LNVM.

Publikācija vācbaltu izdevumā

Karla Širrena biedrības Lineburgā (Carl - Schirren - Gesellschaft e. V. Lüneburg) izdotajā rakstu krājumā „Jahrbuch des baltischen Deutschtums 2013) 60. sējumā

publicēts LNVM direktora vietnieces krājuma darbā mākslas vēsturnieces Anitas Meinartes raksts „Die kulturhistorische Landschaft Kurlands in den Zeichnungen und Aquarellen von Hermann Friedrich Waeber (1761 – 1833) (Kurzemes kultūrvēsturiskā ainava Hermaņa Frīdriha Vēbera (1761 – 1833) zīmējumos un akvareļos).

A. Meinarte vairākus gadus ir pētījusi Ēdolē dzimušā mācītāja un mākslinieka-autodidakta H. F. Vēbera daiļrades mantojumu un publicējusi vairākus šai tēmai veltītus rakstus. Ilgi tika uzskatīts, ka lielākā darbu daļa nav saglabājusies līdz mūsdienām, tomēr, izzinot Latvijas muzeju kolekcijas, izdevās būtiski papildināt jau zināmo viņa ainavu skaitu. Daļa zīmējumu un akvareļu šodien pazīstami tikai pēc fotogrāfijām un kādreizējās Pieminekļu valdes fotonegatīviem, kas glabājas LNVM krājumā.

piedāvājumi

Skolām, bibliotēkām, sabiedriskām iestādēm

Latvijas Nacionālais vēstures muzejs skolām, bibliotēkām, sabiedriskām iestādēm piedāvā šādas ceļojošās izstādes:

- „Mēs, tauta”
- „Valsts, zeme, tauta”
- „Latvija Brīvības cīņu laikā. 1918. – 1921.”
- „Baltijas brīvības ceļš”
- „Patiesība par Lielvārdes jostu?”
- „Rīgas naudai - 800”

Ceļojošo izstāžu eksponēšanas maksa par 1 dienu – 3 Ls.

Sākumskolas audzēkņu grupām

VIETA: LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS, Pils laukumā 3, Rīgas pils 3. stāvā

- „**Mana mīļākā rotaļlieta**” (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni uzzina, ar kādām rotaļlietām bērni spēlējās pirms 10, 100 un 1000 gadiem);
- „**Kā dzīvoja senie ļaudis**” (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni iepazīstas ar seno cilvēku dzīvesveidu akmens, bronzas un dzelzs laikmetā);
- „**Ceļojums laikā no ledus laikmeta līdz 19. gs.**” (programma, kuras laikā skolēni iepazīstas ar cilvēku dzīvi akmens, bronzas un dzelzs laikmetā un latviešu tradicionālo kultūru un dzīvesveidu 19. gs.);
- „**Kā Pastariņam skolā gāja**” (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni uzzina, kā mācījās zemnieku bērni 19. gs.);
- „**Ābece – mana pirmā mācību grāmata**” (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni iepazīstas ar pirmajām latviešu ābecēm);
- „**Ciemos pie zemnieka un muižnieka**” (muzejpedagoģiskā programma, kura iepazīstina ar zemnieku un muižnieku dzīvesveidu 19. gs.);
- „**Latviešu gadskārta**” (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni var iepazīties ar latviešu gadskārtas svētkiem, ticējumiem);
- „**Mana Latvija**” (muzejpedagoģiskā programma, kurā skolēni uzzina par Latvijas Republikas dzimšanas dienu un Lāčplēša dienu).

Pamatskolas un vidusskolas audzēkņu grupām:

VIETA: LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS, Pils laukumā 3, Rīgas pils 3. stāvā.

- „**Latvijas senvēsture**” (tematiskā ekskursija ekspozīcijā, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- „**Latvija viduslaikos**” (tematiskā ekskursija ekspozīcijā, darba lapas) P/sk., V/sk.
- „**Viduslaiku bruņinieki**” (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni iepazīstas ar Rīgas pils vēsturi, bruņinieku ieročiem, dzīvesveidu. Skolēniem ir iespēja iejusties nelielā bruņinieku svētku ainā, izmantojot viduslaiku tērpu un apbruņojuma atdarinājumus) P/sk.; „**Viduslaiku pilsēta – Rīga**” (muzejpedagoģiskā programma, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- „**Senā skola un rakstība**” (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni iepazīstas ar to, kā bērni mācījās skolā 19. gs.); P/sk.

- „Ornaments, zīme, simbols Latvijā” (tematiskā ekskursija ekspozīcijā) P/sk., V/sk.;
- „Apģērbs gadsimtu gaitā Latvijas teritorijā” (no akmens laikmeta līdz 19. gs. beigām) (tematiskā ekskursija pamatekspozīcijā, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- „Rotaslietu attīstība Latvijā līdz 17. gs.” (tematiskā ekskursija ekspozīcijā) P/sk., V/sk.;
- „Kurzemes un Zemgales hercogiste hercoga Jēkaba valdīšanas laikā” (muzejpedagoģiskā programma, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- „Tautastērpi Latvijas novados” (tematiskā ekskursija ekspozīcijā) P/sk., V/sk.;
- „Zemnieku un muižnieku dzīvesveids 18. – 20. gs. sāk.” (tematiskā ekskursija ekspozīcijā, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- „Mode un uzvedības kultūra 17. – 20. gs” (muzejpedagoģiskā programma, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- „Sakrālā arhitektūra un māksla 14. – 18./19. gs. mijā” (muzejpedagoģiskā programma vidusskolas klasēm, darba lapas) V/sk.;
- „Jugendstila interjers, rotas, aksesuāri” (tematiskā ekskursija ekspozīcijā, darba lapas) V/sk.
- „Naudas vēsture Latvijā” (tematiskā ekskursija ekspozīcijā) P/sk., V/sk.;
- „Heraldika un ģerboņu vēsture Latvijā” (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni iepazīstas ar heraldikas principiem, ģerboņu vēsturi Latvijā, Latvijas Republikas ģerboņa izveidi, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- „Latvijas Republika. 1918. – 1940. g.” (tematiskā ekskursija ekspozīcijā, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- „Latvijas valstiskās neatkarības zaudēšana” (tematiskā ekskursija ekspozīcijā, darba lapas) P/sk., V/sk.

Informācija, ekskursiju un muzejpedagoģisko programmu pieteikšana:

LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS

Pils laukums 3 (Rīgas pilī, 3. stāvā); tālrunis: 67221357.

Darba laiks: pirmdien - piektdien no 8.30 līdz 17.00.

LNVM nodaļa „DAUDERI”

Sarkandaugavas iela 30, Rīga, LV- 1005; tālrunis: 67392229.

Darba laiks: pirmdien - piektdien no 8.30 līdz 17.00.

LNVM nodaļa ĀRAIŠU ARHEOLOĢISKAIS MUZEJPARKS

Āraiši, Amatas novads, LV 4140; tālrunis: 64107080.

Darba laiks: pirmdien - piektdien no 8.30 līdz 17.00.

Cenrādis

Muzeja pamatekspozīciju, izstāžu un teritorijas apmeklējums			
1.1.	PAMATEKSPŌZĪCIJAS APMEKLĒJUMS (ar PVN)		
1.1.1.	Pieaugušajiem	1 persona	2,00
1.1.2.	Skolēniem	1 persona	0,50
1.1.3.	studentiem, pensionāriem	1 persona	1,00
1.1.4.	ģimenes biļete (1-2 pieaugušie ar 1-2 bērniem)	1 apmeklējums	2,50
1.2.	MUZEJA VEIDOTAS IZSTĀDES APMEKLĒJUMS (ar PVN)		
1.2.1.	Pieaugušajiem	1 persona	2,00
1.2.2.	Skolēniem	1 persona	0,50
1.2.3.	studentiem, pensionāriem	1 persona	1,00
1.2.4.	ģimenes biļete (1-2 pieaugušie ar 1-2 bērniem vai viena daudz bērnu ģimene)	1 apmeklējums	2,50
1.3.	VIESIZSTĀDES APMEKLĒJUMS (ar PVN)		
1.3.1.	Pieaugušajiem	1 persona	2,00
1.3.2.	Skolēniem	1 persona	0,50
1.3.3.	studentiem, pensionāriem	1 persona	1,00
1.3.4.	ģimenes biļete (1-2 pieaugušie ar 1-2 bērniem vai viena daudz bērnu ģimene)	1 apmeklējums	2,50
1.4.	PAMATEKSPŌZĪCIJAS UN MUZEJA VEIDOTU TEMATISKU IZSTĀŽU APMEKLĒJUMS (ar PVN)		
1.4.1.	Pieaugušajiem	1 persona	3,00
1.4.2.	Skolēniem	1 persona	0,80
1.4.3.	studentiem, pensionāriem	1 persona	1,50
1.4.4.	ģimenes biļete (1-2 pieaugušie ar 1-2 bērniem vai viena daudz bērnu ģimene)	1 apmeklējums	3,80
1.5.	Ekskursija muzeja krātuvē (grupā līdz 10 personām)	1 persona	10,00
1.6.	Gida pakalpojumi muzeja ekspozīcijās un izstādēs (grupā ne vairāk kā 30 personas) līdz 60 minūtēm		
1.6.1.	latviešu valodā	1 grupa	5,00
1.6.2.	svešvalodā (angļu, krievu, vācu valodā, izņemot krievu valodu 1.-9.klašu skolēniem)	1 grupa	10,00
1.6.3.	krievu valodā 1.-9.klašu skolēniem	1 grupa	5,00
1.7.	„DAUDERU” PARKA BRĪVDABAS IZSTĀDES APMEKLĒJUMS (ar PVN)		
1.7.1.	Pieaugušajiem	1 persona	0,50
1.7.2.	Skolēniem	1 persona	0,20
1.7.3.	studentiem, pensionāriem	1 persona	0,40
1.7.4.	ģimenes biļete (1-2 pieaugušie ar 1-2 bērniem vai viena daudz bērnu ģimene)	1 apmeklējums	0,70

LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS (LNVM)

ir trešais vecākais muzejs Latvijā un vienīgais Latvijas vēstures muzejs pasaulē. Kopš dibināšanas 1869. gadā, LNVM ir kļuvis par lielāko latviešu tautas muzejisko vērtību krātuvi - tā kolekcijās ir vairāk nekā miljons priekšmetu: arheoloģiskajos izrakumos iegūtas senlietas, rotu un monētu depozīti, tautastērpi, tradicionālie darbarīki, tautas lietīšķās mākslas darinājumi, sadzīves priekšmeti, fotogrāfijas, dokumenti, kartes, gravīras, gleznas u. c. Latvijas vēstures liecības. Muzeja misija ir Latvijas valsts un tautas interesēs vākt, saglabāt, pētīt un popularizēt Latvijas un pasaules garīgās un materiālās kultūras liecības no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām, kam ir arheoloģijas, etnogrāfijas, numismātikas, vēstures vai mākslas vēstures nozīme.

LNVM īsteno izstāžu darbību Latvijā un ārvalstīs, veic pētniecisko darbību, organizē konferences un seminārus, sadarbojas ar Latvijas skolām, iestādēm, izdod rakstu krājumus un citas publikācijas.

Latvijas Nacionālā vēstures muzeja nodaļas ir Āraišu arheoloģiskais muzejparks un „Dauderi”.

ĀRAIŠU ARHEOLOĢISKO MUZEJPARKU

veido 9.-10. gs. latgaļu nocietināta dzīves vieta – ezerpils (valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis) un tās rekonstrukcija, 14.-17. gs. viduslaiku pilsdrupas (valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis), un teritorija ar akmens un bronzas laikmeta mājokļu rekonstrukcijām, kuri izvietoti 12 ha lielā teritorijā Āraišu ezera krastā netālu no Cēsīm. Kopš 20. gs. 90. gadu sākuma to attīstīja kā Baltijā pirmo brīvdabas arheoloģisko muzeju. Citu līdzīgu muzeju vidū Eiropā Āraišu arheoloģiskais muzejparks izceļas ar unikāliem arheoloģiskiem atradumiem, rekonstrukcijas atrašanos oriģinālā vidē un Vidzemei raksturīgo, labi saglabājušos kultūrvēsturisko ainavu, kas pozitīvi kontrastē ar mūsdienu urbāno vidi.

„DAUDERI”

izvietoti vēsturiskā ēkā Sarkandaugavā - bijušā "Waldschlösschen" īpašnieka Ādolfā fon Bingnera ģimenes villā. Jau laikabiedri to atzinuši par vienu no glītākajām Rīgas privātmājām. No 1937. līdz 1940. gadam tā kalpoja par Valsts un Ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa vasaras rezidenci. Pateicoties trimdas mecenāta un kolekcionāra Gaida Graudiņa ieinteresētībai, 1990. gadā tika izveidots Latvijas Kultūras muzejs „Dauderi”.

2010. gadā muzejs kļuva par LNVM nodaļu.

„Dauderi” piedāvā ne vien izstādes, bet arī izīrē telpas un brīvdabas teritoriju dažāda rakstura pasākumiem.

LNVM | <http://www.draugiem.lv/www.lnvm.lv>

https://twitter.com/LV_vest_muzejs

<http://www.facebook.com/latvijasnacionalais.muzejs>

ĀRAIŠU ARHEOLOĢISKAIS MUZEJPARKS

<http://www.facebook.com/araisi.lakefortress>

<https://twitter.com/araisimuseum>

flickr.com - Araisi Iron Age Lake Fortress; vimeo - AraisiLake fortress.

„DAUDERI”

https://twitter.com/Dauderi_LNVM

<http://www.facebook.com/dauderi.lnvm>

<http://www.draugiem.lv/www.dauderi.lv/>

© Latvijas Nacionālais vēstures muzejs, 2012